

► 28 Febrero, 2017

Apostant per la ciutat innovadora

Barcelona, acostumada a reinventar-se mitjançant la celebració d'esdeveniments per suplir carències urbanes i, al mateix temps, donar resposta a reptes globals, ha creat una imatge pública basada en l'atractiu de la ciutat com un lloc per viure i disfrutar. Reformular aquesta representació passa per una aposta per la innovació.

Barcelona s'ha convertit en un model de referència per a moltes ciutats aspirants a participar d'una invisible jerarquia urbana tant a escala europea com a escala internacional. La capacitat de lideratge del Govern local, el disseny d'una marca competitiva internacionalment i la complicitat entre agents públics i privats han sigut, entre altres, elements clau per a l'èxit. La ciutat, acostumada a reinventar-se al llarg de la seva història mitjançant la celebració d'esdeveniments per suplir carències urbanes estructurals i, simultàniament, donar resposta a reptes globals, ha tingut com a principal determinant la seva pròpia diversitat socioeconòmica, institucional i política. Barcelona sens dubte ha creat una imatge pública basada principalment en l'atractiu de la ciutat com un lloc per viure i disfrutar. Una reformulació d'aquesta representació de la ciutat passa per una clara aposta per la innovació.

Barcelona ha demostrat una gran capacitat d'adaptació (resiliència) a les exigències d'un nou entorn global ideant mecanismes per afavorir els aspectes forts (per exemple, la capacitat creativa) i millorar els més febles (per exemple, l'atracció de capital risc), així com reorientant l'acció pública cap a una identificació més àmplia amb la ciutadania, buscant respostes a necessitats bàsiques com la vivenda o l'ocupació. L'aposta decidida per sectors emergents i innovadors per a la ciutat, basats en el capital humà altament qualificat com per exemple la biotecnologia o les tecnologies mòbils, ha permès fer de Barcelona un pol urbà atractiu per a la innovació.

Al llarg de la dècada dels 90, Barcelona desafia la seva competitivitat internacional proposant una reforma urbana, econòmica i social en el 22@, districte de la innovació de Barcelona, amb un objectiu explícit de transformació del paradigma de la societat industrial de la ciutat en una de les principals àrees de la societat del coneixement, en particular, en les activitats de nova generació relacionades amb l'educació i que requereixen la creativitat i la innovació.

Tal com confirma Lluís Torrens (*Posicionament comparat de Barcelona. Pla Estratègic Metropolità de Barcelona*, 2015), mentre que Barcelona com a ciutat oci (centre turístic i de serveis residencials i assistencials) s'ha reafirmat els últims anys i la Barcelona com a ciutat seu, acollidora de grans multinacionals i centres de decisió, planteja algunes debilitats, la Barcelona innovadora com a centre de generació i intercanvi de coneixement ha avançat ràpidament l'última dècada.

Els factors que expliquen una millora inqüestionable en la competitivitat global de la ciutat de Barcelona i, per tant, l'augment de la seva capacitat d'innovació es ressenyen en múltiples rànquings urbans: segons el *Winning in growth cities* elaborat per Cushman & Wakefields (2016) a escala mundial, Barcelona se situa en el lloc 16

pel que fa a la seva connectivitat per aire, en el lloc 39 per la seva qualitat de vida i en el 42 per ser un hub tecnològic. D'altra banda, al *European cities attractiveness* d'EY, Barcelona apareix com a ciutat més atractiva en cinquè lloc, després de Londres, París, Berlín i Amsterdam. Segons l'*European digital city index best cities for startups* 2016, Barcelona se situa en el novè lloc. L'informe de QS (2017) classifica Barcelona en el 23 lloc com una de les *Best student cities*, de manera que es visibilitza la capacitat de la ciutat per atraure talent innovador.

La coordinació, ineludible

Barcelona, com a líder internacional en planificació estratègica des dels anys 80, ha treballat per seguir un camí acordat de desenvolupament en el qual no solament els agents públics, sinó també els privats, participen en el disseny d'un futur per a la ciutat. La coexistència de diversos nivells de govern que comparteixen responsabilitats relacionades amb la competitivitat de la ciutat de Barcelona fa d'aquesta coordinació una necessitat ineludible. Un exemple recent de la creixent imbricació de la ciutat amb múltiples actors privats es posa de manifest a *Barcelona Global*, i proporciona un nou matís a la reconstrucció econòmica després de la crisi, com «una plataforma per a les idees i l'acció de ciutadans, formada per professionals i companyies que viuen i treballen a Barcelona i es preocupen pel futur de la ciutat» (pàgina web de *Barcelona Global*).

La innovació requereix certs requisits per produir-se: des de la disponibilitat de capital humà qualificat a les infraestructures necessàries, passant per una dotació de capital i una capacitat de finançament juntament amb polítiques d'estímul. Combinar el passat amb nous impulsos per al futur en què la creativitat i el coneixement es tornen crucials és un dels grans reptes de les ciutats competitives del futur i, en particular, per a Barcelona. La ciutat es classificava a finals del 2016 com un dels *ten tech hubs* (*Science Business*, 2016) a Europa (acompanyada per Copenhaguen, Estocolm, Munic, Dublín, Berlín, Londres, Tallinn, la Costa Blava i Rotterdam). A més d'assenyalar la prestigiosa capacitat de la ciutat i la regió per atraure capital i accelerar la innovació en les empreses, s'assenyalen alguns dels *key players* en la producció d'innovació i coneixement, entre altres, la *Mobile World Capital Barcelona* (el partenariat entre GSMA i l'associació global de comerç de mòbils i l'ajuntament), ICFO Innovation (l'Institut de Ciències Fotòniques), Telefónica R+D i l'*Smart City Expo World Congress*.

De tota manera, Barcelona ha d'afrontar algunes debilitats ja que la regió presenta escassos nivells de R+D al compararla amb altres centres neuràlgics d'innovació en el món. Entre altres, cal assenyalar, per un costat, la necessitat de promoure la innovació en les petites i mitjanes empreses a la regió metropolitana de Barcelona, amb especial èmfasi en l'activació de mecanismes innovadors en sectors consolidats de llarga tradició en la zona. Per l'altre, és necessari intensificar les estratègies de cooperació entre les iniciatives públiques, la universitat i el sector privat, i reproduir en certa mesura les sinèrgies creades per la triple hèlice en el territori.

Qualitat de vida ciutadana

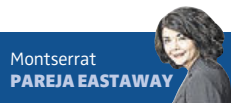
Per últim, l'objectiu de la competitivitat exterior de la ciutat de Barcelona perd força si no va acompanyat d'un conjunt de mesures orientades a garantir una qualitat de vida adequada per als seus ciutadans. En aquest context també hi té cabuda una altra classe d'innovació, en aquest cas, social. Barcelona i el seu Govern han sigut pioners en la promoció des de dalt d'iniciatives socials que persegueixen, d'una manera sostenible i participada, la resolució de problemàtiques socials com la vivenda, l'ocupació o la inclusió social.

Barcelona busca avui donar respostes per seguir sent un referent no només per a altres ciutats, sinó també per als que perceben directament els efectes d'aquestes polítiques.

DANNY CAMINAL

La innovació requereix capital humà qualificat, infraestructures i finançament

Montserrat PAREJA EASTAWAY

Professora de la **Universitat de Barcelona**.
 Doctora en Economia Aplicada. Directora del grup d'investigació Creativitat Innovació i Transformació Urbana (Crit) de la **UB** i vicepresidenta de la xarxa European Network for Housing Research (ENHR).